

Vlaamse arts doet de blinden weer zien in Rwanda

“De wil van God’, denken ze nog in de dorpen”

In een kliniek in het hartje van Rwanda verricht een Vlaamse oogarts elke dag een paar mirakels. Piet Noë opereert er oogletsels, tumoren, cataract en andere aandoeningen en kan heel vaak de blinden weer doen zien. Door **Bénédicte Van Paeschen**.

Ondersteund door zijn dochter Elisabeth gaat Modest naar de oogkliniek in Kabgayi.

Modest heeft dubbele cataract, een vertroebeling van zijn ooglenzen. Dat is prima te opereren.

Modest heeft geluk: hij mag meteen mee met de jeep.

“Wat is dit?”, vraagt de buurvrouw. “Een groen blad”, lacht Modest.

“Hier kunnen we niks meer aan doen.” Verpleger Emmanuel stopt zijn lampje weer in de zak van zijn witte schort en haalt zijn schouders op. De 90-jarige Godange staart verder in het niets. Door haar ene oog ziet ze helemaal niks meer, door het andere ziet ze alleen nog licht en donker. “Hier is een medicijnman mee bezig geweest”, zegt Emmanuel. “Het hoornvlies staat vol littekens. Misschien was het gewoon cataract. Dat hadden we makkelijk kunnen opereren. Nu is het hoornvlies helemaal naar de knoppen.”

We zijn in het medisch centrum van Buramba, een klein dorpje in de heuvels van Rwanda. Hier houdt het team van de oogkliniek van Kabgayi - in het hartje van het land - consultatie. Een paar weken geleden waren de teamleden hier voor het eerst. Ze spraken met de burgemeester en de pastoor van het dorp, lieten affiches ophangen en maakten reclame op de plaatselijke radio. Iedereen met oogproblemen werd opgeroepen om vandaag naar het medisch centrum te komen.

Het is nog geen 10u en er zitten al vijftig patiënten te wachten voor de oogtest. Ze krijgen medicatie of een bril voorgeschreven. Wie geopereerd moet worden, krijgt meteen een afspraak. Patiënten die niet zelf naar de kliniek kunnen komen, worden opgehaald.

Eén van de patiënten is Modest. Sinds een jaar ziet hij helemaal niets meer. “Het is zo moeilijk”, zucht hij, terwijl in zijn doffe ogen dikke tranen opwellen. “Ik kan wel eten, maar ik zie niet wat ik eet.” Modest is boer. Maar omdat hij voor alles hulp nodig heeft, zit hij hele dagen op een stoel in de hoek van zijn huis. Hij is er helemaal stram van en leunt op de arm van zijn dochter Elisabeth. Op zijn identiteitskaart - verplicht in Rwanda - staat dat hij geboren is in 1932. Op 1 januari, wat erop wijst dat hij eigenlijk niet weet wanneer hij geboren is. Waarschijnlijk is het jaartal ook maar een schatting.

Maar Emmanuel heeft goed nieuws. “Bilaterale cataract”, zegt hij. “Aan allebei de ogen, dus. Dat is perfect te opereren. Modest zal binnenkort weer kunnen zien.” Modest reageert amper op het nieuws. “Typisch”, zegt Emmanuel. “Mensen uit de dorpen geloven dat blind zijn hun lot is. De wil van God of zoiets.”

Het is Modests geluksdag. Als hij wil, kan hij vandaag al onder het mes. Hij stribbelt een beetje tegen, maar zijn dochter is kordaat. Ze installeert Modest op een bankje en rent naar huis om wat spullen te halen. Twintig minuutjes later komt ze terug met alleen een plastic bidon om water in te doen. Modest heeft niet veel spulletjes.

Modest en Elisabeth kunnen meerijden met de jeep van de medische ploeg van het ziekenhuis van Kabgayi. Elisabeth moet mee want ze moet in het ziekenhuis voor haar vader zorgen. De Afrikaanse ziekenhuizen hebben een

Dokter Piet in zijn oogkliniek. FOTO'S BÉNÉDICTE VAN PAESCHEN

keukentje waar de familie het eten voor de patiënt kookt. De familie blijft ook in het ziekenhuis slapen en helpt bij de verzorging van de patiënt.

Modest gaat straks onder het mes bij dokter Piet Noë (34). Piet is een Vlaamse arts uit Oudenaarde. Hij leidt sinds 2008 de oogafdeling van het ziekenhuis van Kabgayi. Vorig jaar voerde dokter Piet 3.000 oogoperaties uit. Zijn collega's in Vlaanderen doen er gemiddeld 500. Piet is de held van de kliniek. Maar hij kan niet iedereen helpen. Voor het ziekenhuis wiegt een jonge moeder

een huilend baby'tje op haar arm. Het kind heeft een oogtumor dat zijn hele gezichtje heeft verminkt. “Het baby'tje heeft veel pijn”, zegt Piet. “Ik ga de tumor en het oog verwijderen, dat zal het wat draaglijker maken. Maar het kindje gaat dood. In België zou het wél een goeie kans hebben om te overleven. Maar ik heb hier de middelen niet om het een chemokuur te

geven.”

Rwanda is een van de weinige landen in Afrika dat het systeem van een ziekenfonds kent. 85 procent van de Rwandezen is aangesloten bij de 'Mutuelle de la Santé'. Ze betalen een kleine bijdrage per jaar en moeten dan maar 10 procent van de doktersrekening of ziekenhuisfactuur zelf betalen.

Na twee dagen mag Modest naar huis. De jeep van de kliniek brengt hem naar zijn dorpje aan het einde van een hobbelige weg tussen de groene heuvels. Het nieuws van Modests miraculeuze genezing doet er al snel de ronde. Daar komt buurvrouw Venantra aangelopen,

recht van het veld. Haar vuile handen veegt ze eerst aan haar schort voor ze Modest hoofd vast neemt en hem twee dikke kussen geeft. “Modest!”, roept ze uit. “Wat heb ik nu gehoord? Kan je weer zien?” Nog voor Modest antwoord kan geven, plukt Venantra een blad van een boom en zwaait ermee voor zijn neus. “Wat is dit?” “Een groen blad”, lacht Modest. “God, god, wat een mirakel”, roept Venantra. “Het is de eerste keer dat ik iemand zie die zo lang ziek is geweest en in één dag genezen is.” Modest huilt weer dikke tranen. Maar van blijdschap, nu. “Ik zou wel kunnen vliegen”, zegt hij. “Maar ik heb geen vleugels, jammer genoeg.”

37 miljoen blinden

Er zijn 37 miljoen blinde mensen in de wereld

- 85 procent van hen woont in een ontwikkelingsland
- Meer dan de helft van hen lijdt aan cataract, wat makkelijk te opereren is
- Cataract is een vertroebeling van de ooglenzen. Het kan een gevolg zijn van ouderdom, slecht behandelde infecties of ziektes. Aangeboren cataract is vaak een gevolg van een rubella-infectie tijdens de zwangerschap.
- Rwanda telt 65.000 blinden
- Rwanda heeft maar 7 oogartsen in heel het land. Dat is één oogarts per 800.000 mensen. In België is er één oogarts per 10.000 mensen.

De oogkliniek in Kabgayi wordt gesteund door Licht voor de wereld, de vroegere Christelijke Blindenmissie (CBM). Licht voor de wereld is een NGO die blindheid bestrijdt, de levenskwaliteit van mensen met een handicap in kansarme landen verbetert en opkomt voor hun rechten. www.lightfortheworld.be